

SAKANAKO MANKOMUNITATEAREN IRUZURRAREN AURKAKO NEURRIEN PLANA

<i>Bertsioa</i>	<i>Data</i>	<i>Iruzkina</i>
01	2023ko ekaina	Iruzurraren aurkako Neurrien Plana: lehen bertsioa

Aurkibidea

1. SARRERA.....	3
2. PLANAREN XEDEA ETA APLIKAZIO EREMUA	4
3. OINARRIZKO KONTZEPTUAK	5
4. PLANAREN NEURRIAK	8
Neurri prebentiboak.....	8
a) Iruzzarren aurkako Adierazpen Instituzionala.....	8
b) Interes-gatazkarik ezaren adierazpena (IGEA)	8
c) Iruzzarren aurkako Batzordea	9
d) Jokabide-kodea	10
e) Prestakuntza eta sentsibilizazioa iruzurraren aurkako gaietan	10
f) Arriskuen ebaluazioa.....	11
Detekzio-neurriak Arriskuen ebaluazioa	11
a) Detekzio-neurriak Arriskuen ebaluazioa	11
b) Detekzio-neurriak	12
c) Salaketak aurkezteko kanala	13
Zuzenketa- eta jazarpen- neurriak	13
a) Jarduteko prozedura iruzurra dagoenean	13
b) Jarduteko prozedura interes-gatazka dagoenean	14
5. PUBLIZITATEA, JARRAIPENA ETA ETENGABEKO HOBEKUNTZA	17
I. ERANSKINA: Iruzzarren aurkako Adierazpen Instituzionala	18
II. ERANSKINA: Interes Gatazka Ezaren Adierazpena (IGEA)	19
III. ERANSKINA: Jokabide-kodea eta printzipio etikoak	21
IV. ERANSKINA: Interes-gatazkari, iruzurraren prebentzioari eta ustelkeriari buruzko autoebaluazio-testa	23
V. ERANSKINA: Arriskuak ebaluatzeko tresna Sakanako Mankomunitatean	24
VI. ERANSKINA: Bandera gorrien katalogoa	31

1. SARRERA

Sektore publikoa osatzen duten erakundeen misioa beren eskumen-eremuan interes orokorra lortzera bideratuta dago, eta, horretarako, funtsezkoa da erakundeetan zintzotasun publikoaren kultura sustatzea.

ELGak honela definitu du zintzotasun publikoa: "lerrokatze trinko bat eta arau, balio eta printzipio etiko partekatuak atxikitzea, sektore publikoan interes publikoa mantendu eta lehenesteko, interes pribatuen gainetik" (ELGaren Kontseiluaren 2017ko Gomendioa, Zintzotasun Publikoari buruzkoa). ELGaren gomendio honen helburua da erakunde publikoek sistema koherente eta oso bat garatzea lortzea, integritatearen arloan arriskuak arintzeko. Horretarako, lehenetsunak eta helburu estrategikoak finkatuko dira, baita nahitaez bete beharreko jokabide-arauak ere. Horretaz gain, sistema horiek ahalik eta konpromiso politiko handiena izan, zintzotasun publikoaren kultura sustatu eta kontu-emate eraginkorra ezarri beharko dute.

COVID-19ak eragindako pandemiaren ondorio sozioekonomikoei aurre egiteko, Europako Kontseiluak Next Generation EU programa sortzea onartu zuen 2020ko ekainaren 21ean, eta Europako berreskuratze-plan horren finantza-tresna nagusia Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2021eko otsailaren 12ko 2021/241 (EB) Erregelamenduak ezarritako Berreskurapenerako eta Erresilientziarako Mekanismoa (aurrerantzean SEM) da. Eremu nazionalen 36/2020 Errege Lege Dekretua eman da, abenduaren 30ekoa, Administrazio Publikoa modernizatzeko eta Berreskurapen, Eraldaketa eta Erresilientzia Plana (aurrerantzean BEEP) gauzatzeko premiazko neurriak onartzen dituena. Arau horiek, baliabideen kudeaketa eraginkorra bermatzeko, iruzurra, ustelkeria eta interes-gatazkak prebenitzeko eta horiei aurre egiteko neurriak hartzeko betebeharra ezartzen diete erakunde publikoei, baita integritatea eta kontu-ematea sustatzeko betebeharra ere.

Azaldutakoaren arabera, tresna honen xedapenak Next Generation EU funtsen onuradun diren jardueren kudeaketatik eratorritako betebeharrei erantzuteko dira, eta, bereziki, BEEPren bidez garatutako SEMeko funtsen kudeaketatik eratorritako betebeharrei.

Iruzzurren aurkako Neurrien Plan honek antolaketa publikoaren eredu bat ezarri nahi du, oinarrizko printzipio hauek behar bezala betetzeko: erantzukizuna, gardentasuna, baliabideen optimizazioa, erakundeen zintzotasuna eta iruzurraren aurkako neurriak, baliabide publikoak behar bezala kudeatzeko. Dokumentu hau Europako Batzordeak, Espainiako Gobernuak eta Nafarroako Gobernuak ezarritako araudiari eta jarraibideei, Ogasuneko eta Funtzio Publikoko Ministerioaren orientabideei eta Estatuko Kontratazio Publikoaren Aholku Batzordearen jarraibideei jarraiki egin da.

2. PLANAREN XEDEA ETA APLIKAZIO EREMUA

Iruzuraren aurkako Neurrien Plana onartzeak integritate- eta gardentasun-esparru bat ezartzea dakar, mankomunitatearen eta haren kide guztien balio etiko eta moralak sendotuko dituen. Horregatik, irailaren 29ko HFP/1030/2021 Aginduan xedatutakoaren arabera, Plan honek iruzurra, ustelkeria eta interes-gatazkak prebenitu, detektatu, zuzendu eta jazartzea ahalbidetzen duten mekanismoak indartu nahi ditu.

Iruzuraren, ustelkeriaren eta interes-gatazkaren arriskuak aldizka ebaluatzeak, iruzurraren aurkako zikloaren lau faseetarako neurri egokiak ezartzeak eta funtzio publikoak betetzean osotasun-kultura sustatzeak Mankomunitateak dituen arriskuak murriztuko ditu, eta tresna baliagarria izango da irregulartzat edo jardunbide txartzat har daitezkeen jarduerak aurrera ez eramateko. Horregatik, zintzotasun-esparru horrek jokabide- eta jardunbide egokien kodeak, hedapen- eta prestakuntza-ekintzak, komunikazio-bideak eta jarraipen- eta ebaluazio-prozesuak hartzen ditu barne.

Sakanako Mankomunitatearen Iruzuraren Aurkako Neurrien Planaren iraupena mugagabea izango da, eta aldian-aldian berrikusi eta eguneratu ahal izango da, haren konfigurazio malgua eta izaera bizia kontuan hartuta; izan ere, estali gabeko arrisku jakin batzuk agertu edo aplikatu beharreko araudia eta jarraibideak alda daitezke, betiere bertan jasotako jarduketak gauzatzearen arabera.

Plan honen aplikazio-eremua, irailaren 29ko HFP/1030/2021 Aginduan ezarritakoaren arabera, Sakanako Mankomunitatea da, SEMtik datozen kontratazio publikoko edo funts publikoen kudeaketako prozeduretan.

Iruzuraren aurkako Neurrien Plan honetan zehaztutako neurriak betetzea eta aplikatzea nahitaezkoa da enplegatu publiko edo besteren konturako langile diren pertsonentzat, hautetsientzat, zuzendaritzako langileentzat eta Sakanako Mankomunitateko behin-behineko langileentzat.

3. OINARRIZKO KONTZEPTUAK

Definizio hauek honako araudi hauetan ezarritakoari jarraikiz ezartzen dira: Batasunaren aurrekontu orokorrari aplikatu beharreko finantza-arauei buruzko uztailaren 18ko 2018/1046 Erregelamendua (EB, Euratom) et Zigor-zuzenbidearen bidez Batasunaren finantza-interesei eragiten dien iruzurraren aurkako borrokari buruzko uztailaren 5eko 2017/1371 (EB) Zuzentaraua.

I. Interes-gatazka: interes-gatazka egongo da finantza-eragileek eta aurrekontua gauzatzen parte hartzen duten gainerako pertsonak, zuzenean, zeharka eta modu partekatuan, bai eta kudeaketan ere, prestaketa-ekintzak, auditoretza edo kontrola barne, familiako, afektibitateko, kidetasun politiko edo nazionalako, interes ekonomikoko edo interes pertsonaleko zuzeneko edo zeharkako beste edozein arrazoiengatik beren eginkizunak modu inpartzialean eta objektiboan betetzeko konprometituta daudenean.

Interes-gatazka batean inplikaturik egon daitezkeen eragileak honako hauek dira: kudeaketa-, kontrol- eta ordainketa-lanak egiten dituzten enplegatu publikoak edo eginkizun horietakoren bat eskuordetu zaien beste eragile batzuk, bai eta onuradun pribatuak, bazkideak, kontratistak eta azpikontratistak ere, baldin eta haien jarduerak funtsekin finantzatzen badira eta beren interesen alde egin badezakete, baina EBren edo, oro har, gainerako administrazio publikoen finantza-interesen aurka, interes-gatazka baten esparruan.

Interes-gatazka eragin dezaketen egoerak kontuan hartuta, honako hauek bereiz daitezke:

- a) *Itxurazko interes-gatazka:* Enplegatu publiko edo onuradun baten interes pribatuak bere funtzioen edo betebeharren egikaritzea objektiboa arriskuan jar dezaketenean gertatzen da, baina, azkenik, pertsonaren jokabidearen, portaeraren edo harremanen alderdi zehatzekiko (edo alderdi horietan izandako ondorio batekiko) lotura identifikagarri eta indibidualik aurkitzen ez denean.
- b) *Balizko interes-gatazka:* enplegatu publiko edo onuradun batek horrelako interes pribatuak dituenean sortzen da, eta interes horiek interes-gatazka sor dezakete etorkizunean erantzukizun ofizial jakin batzuk bere gain hartu behar badituzte.
- c) *Benetako interes-gatazka:* Benetako interes-gatazka: enplegatu publiko baten betebeharrak publikoaren eta interes pribatuen arteko gatazka dagoenean, edo enplegatu publikoak interes pertsonalak dituenean, interes horiek bere betebeharrak eta erantzukizun ofizialak betetzean modu bidegabean eragin dezaketenean. Onuradun baten kasuan, gatazka sortuko litzateke funtsen laguntza eskatzean hartutako betebeharrak eta bere interes pribatuen artean, horiek modu bidegabean eragin baitezakete betebeharrak horiek betetzean.

Azalpen gisa, eta ez zehatz-mehatz, jarraian interes-gatazkek sortzen dituzten egoerak zehazten dira, eta, Sektore Publikoaren Araubide Juridikoaren urriaren 1eko 40/2015 Legearen 23. artikuluan xedatutakoaren arabera, Sakanako Mankomunitateko langileen abstentzioa eragin beharko dute kasuan kasuko prozeduran:

- Interes pertsonala izatea kasuan kasuko gaien edo gai horren ebazpenak eragin diezaioketen beste gai batean; sozietate edo erakunde interesdunen administrazioa izatea, edo interesdunen batekin konpondu gabeko auziren bat izatea.

- Ezkontza-lotura edo antzeko egitate-egoera izatea, eta laugarren mailarainoko odol-ahaidetasuna edo bigarren mailarainoko ezkontza-ahaidetasuna izatea interesdunetako edozeinekin, erakunde edo sozietate interesdunetako administratzaileekin eta prozeduran parte hartzen duten aholkulari, legezko ordezkari edo mandatariekin, bai eta bulego profesionala partekatzea edo horiekin elkartuta egotea ere, aholkularitza, ordezkartza edo agintaldirako.
- Aurreko paragrafoan aipatutako pertsonetakoren batekin adiskidetasun estua edo ageriko etsaitasuna izatea.
- Dagokion prozeduran aditu edo lekuko gisa parte hartu izana.
- Gaian zuzeneko interesa duen pertsona fisiko edo juridikoarekin zerbitzu-harremana izatea, edo azken bi urteetan edozein motatako eta edozein egoera edo lekutan zerbitzu profesionalak eman izana.

II. Iruzurra:

Kontratu publikoekin zerikusirik ez duten gastuen arloan, aipatutako zuzentarauak dio iruzurra edozein ekintza edo ez-egite dela, betiere honako hauei buruz:

- i. Adierazpen edo agiri faltsuak, okerrak edo osatugabeak erabiltzea edo aurkeztea, baldin eta Europako Erkidegoen aurrekontu orokorretik edo Europako Erkidegoek administratutako aurrekontuetatik datozen funtsak bidegabe jasotzea edo atxikitzea badakarte;
- ii. ondorio bera duen informazio bat jakinarazteko berariazko betebeharra ez betetzea; eta
- iii. Funts horiek desbideratzea hasiera batean eman zitzaizkien helburuez bestelako helburuetarako.

Kontratu publikoekin zerikusia duten gastuei dagokienez, eta aipatutako zuzentaruaren xedatutakoaren arabera, iruzurtzat hartuko da honako hauei buruzko edozein ekintza edo ez-egite (gutxienez egilearentzat edo beste pertsona batentzat zilegi ez den irabazi-asmoarekin egiten direnean, eta horrek Batasunaren finantza-interesak galtzea eragiten duenean):

- i. Adierazpen edo agiri faltsuak, zehaztugabeak edo osatugabeak erabiltzea edo aurkeztea, baldin eta Batasunaren aurrekontuko edo Batasunak, edo haren izenean, administratutako aurrekontuko funtsak edo aktiboak arrazoirik gabe bidegabe erabiltzea edo atxikitzea badakarte;
- ii. Ondorio bera duen informazio bat jakinarazteko berariazko betebeharra ez betetzea; edo
- iii. Funts edo aktibo horiek hasieran eman ziren helburuetarako ez beste batzuetarako behar ez bezala erabiltzea, eta horrek Batasunaren finantza-interesei kalte egitea;

Nabarmendu behar da nahita egitea funtsezko elementua dela iruzurrean, irregulartasun bat egoteak ez baitu beti esan nahi iruzurra egon daitekeela.

Hala ere, Zuzentaruaren xedatutakoa gorabehera, "iruzur" terminoa etikarik gabeko portaera ugari deskribatzeko erabiltzen da, eta jokabide horiek bidegabeko jabetzea, lapurreta, bidegabeko eralgitzea, eroskeria, dokumentuak faltsutzea, kolusioa eta kapitalak zuritzea ere izan daitezke, besteak beste.

III. Ustelkeria: ustelkeria pasiboa eta aktiboa bereiziz, aipatutako zuzentzarauak honela definitzen du ustelkeria pasiboa: funtzionario baten ekintza, zuzenean edo bitartekari baten bitartez, berarentzat edo hirugarrenentzat edozein motatako abantailak eskatu edo jasotzen dituen, edo abantaila baten promesa onartzen duena, bere betebeharraren arabera edo bere eginkizunak betetzean jardun dezan, edo jarduteari uko egin diezaion, Batasunaren finantza-interesak kaltetuz; bigarrena edo ustelkeria aktiboa, berriz, funtzionario bati, bere buruari edo hirugarren bati, zuzenean edo bitartekari baten bidez, edozein motatako abantaila bat agindu, eskaini edo ematen dion pertsona ororen ekintza, funtzionario horrek jardun dezan edo jarduteari uko egin diezaion, bere betebeharraren arabera edo bere eginkizunak betetzean, Batasunaren finantza-interesak kaltetuz.

IV. Irregularitasuna: Batasunaren Zuzenbidea edo Zuzenbide nazionala ez betetzea, betearaztean parte hartzen duen operadore ekonomiko baten egintza edo ez-egite baten ondorioz, baldin eta Batasunaren aurrekontuan eragin kaltegarria badu edo izan badezake, dela Erkidegoen kontura zuzenean jasotako baliabide propioetatik datozen diru-sarrerak murriztearen edo ezabatzearen bidez, dela gastu oker baten bidez.

¹ Zuzenbide penalaren bidez Batasunaren finantza-interesei eragiten dien iruzurraren aurkako borrokari buruzko uztailaren 5eko 2017/1371 (EB) Zuzentzarauak xedatutakoaren arabera, funtzionarioa da funtzionario nazionala eta zerbitzu publikoaren eginkizuna esleitu zaion edo betetzen ari den pertsona oro.

4. PLANAREN NEURRIAK

Plan honetako neurriak administrazio-jarduera multzo bat dira, eta Sakanako Mankomunitatean kontratazio publikoaren eremuan iruzurra, ustelkeria eta interes-gatazkak eragozteko helburu.

Neurri horiek iruzurraren aurkako zikloaren funtsezko lau arloen inguruan egituratzen dira: prebentzioa, detekzioa, zuzenketa eta jazarpena, eta BEEPren jarduerak gauzatzean bete beharreko gutxieneko eskakizuna dira.

Prebentzio-neurriak

a) Iruzurraren aurkako Adierazpen Instituzionala

Plan hau onartu den unean, Sakanako Mankomunitateak Iruzurraren aurkako Adierazpen Instituzionala sinatu du integritate, objektibotasun, kontuak emate eta zintotasun balioak sustatzeko. Politika horrek erakusten du Mankomunitateak konpromiso sendoa hartzen duela iruzurraren aurka borrokatzeko eta kontratazio publikoko arriskuen kudeaketan planteamendu proaktiboa bultzatzeko.

Iruzurraren aurkako Adierazpen Instituzionala zabaltzeko, Mankomunitatean eskuragarri dauden bitarteko guztiak erabiliko dira: kanpoko taldeentzat (interes-taldeak, herritarrak, enpresak, elkarteak eta gainerako erakundeak), erakundearen webgunearen bidez, eta barneko taldeentzat (gobernu-taldea, zuzendariak eta Mankomunitateko gainerako langileak), haien komunikazioa prestakuntza-jardunaldien eta/edo zabalkunde elektronikoko kanpainen bidez egitea aurreikusten da.

[1. Eranskina: Iruzurraren aurkako Adierazpen Instituzionala](#)

b) Interes-gatazkarik ezaren adierazpena (IGEA)

BEEPren jarduerak gauzatzeko prozeduretan modu aktiboan parte hartzen duten subjektuek Interes Gatazkarik Ezaren Adierazpena (aurrerantzean IGEA) bete beharko dute.

Eraldaketa eta Erresilientzia Plana gauzatzen duten prozeduretan interes-gatazkaren arriskuaren azterketa sistematikoari buruzko urtarrilaren 24ko HFP/55/2023 Aginduan xedatutakoaren arabera, eragiketa bakoitzeko erabakitzaileek interes-gatazkaren arriskuaren azterketa sistematikoa eta automatizatua egin beharko dute prozedura bakoitzean, eta honako eginkizun edo parekagarri hauek betetzen dituzten pertsonak "erabakitzaileentzat" hartuko dira:

- a) *Kontratuak*: pertsona bakarreko kontratazio-organoa eta kide anitzeko kontratazio-organoko kideak, bai eta kontratazio-organolari laguntzeko kide anitzeko organoko kideak ere, baldin eta kontratazio-prozeduretan parte hartzen badute eskaintzak baloratzeko, esleitzeko eta kontratua esleitzeko faseetan.
- b) *Dirulaguntzak*: dirulaguntzak emateko organo eskudunak eta eskabideak baloratzeko kide anitzeko organoetako kideak, eskabideak baloratzeko eta laguntzak emateko ebazteko faseetan.

a) eta b) idatz-zatietan aipatzen diren pertsonak elektronikoki sinatu beharko dituzte Interes Gatazkarik Ezaren Adierazpenak kontratazio-prozeduretan edo dirulaguntzak emateko prozeduretan parte hartzen dutenei dagokienez.

Interes-gatazkaren azterketa kontratuak esleitzeko edo dirulaguntzak emateko prozeduretan parte hartzen duten enplegatuei buruz egingo da, BEEPren edozein jardueraren esparruan, erakunde betearazle bateko edo erakunde instrumental bateko enplegiak izan edo ez izan.

MINERVA tresna informatikoaren bidez (Zerga Administrazioaren Estatu Agentziaren tresna informatikoa), familia-harreman edo sozietate-lotura zuzenak edo zeharkakoak aztertuko dira, baldin eta aurreko apartatuan aipatzen diren pertsonen eta prozedura bakoitzeko parte-hartzaileen artean interes-gatazka sor dezakeen interes pertsonal edo ekonomikoa badago.

Interes-gatazken arriskua ex ante aztertzeko prozedura, nolahi ere, eragiketaren arduradunak eskaintzak edo eskabideak baloratu aurretik hasiko da. BEEPko organo kudeatzaileek CoFFEE aplikazioan identifikatuko dituzte eragiketa bakoitzaren arduradunak, eta aplikazioak erreferentzia-kode (CRO) bat emango die. Eragiketaren arduradunak erreferentziako kodea (CRO) eta parte-hartzaileen informazioa sartuko ditu MINERVA, baita eragiketaren erabakitzaileek betetako eta sinatutako Interes Gatazka Ezaren Adierazpenak ere.

Aurreko guztiaz gain, Interes Gatazka Ezaren Adierazpena, beteta, aurkezteko eskatuko zaie laguntza emateko baldintzen barruan interes-gatazka potentziala duten jarduerak egin behar dituzten onuradunei, bai eta kontratistei eta azpikontratistei ere.

[II. Eranskina: Interes Gatazka Ezaren Adierazpena \(IGEA\)](#)

c) Iruzurraren aurkako Batzordea

Iruzurraren aurkako antolaketa-egiturari dagokionez, Lehendakariaren 2023ko uztailaren 4ko Ebazpenaren bidez, Sakanako Mankomunitateko Iruzurraren aurkako Batzordea sortu zen, Iruzurraren aurkako Neurrien Plana ezartzeaz eta haren jarraipena egiteaz arduratuko zen kide anitzeko barne-organo gisa.

Sakanako Mankomunitateko Iruzurraren aurkako Batzordea diziplina anitzeko organoa da, eta osaera tekniko, juridiko eta ekonomikoa du. Batzorde horrek eginkizun hauek ditu:

- a) Salaketak jasotzea, BEEPekin finantzatutako kontratazio-prozeduretan komunikazioak egiteko prestatutako detekzio-kanalaren bidez.
- b) Salaketak kasuan kasuko organo eskudunei helaraztea, haien edukia iruzurraren aurkako salaketa-kanalaren xedearekin lotuta ez dagoenean.
- c) Jakinarazitako egitatei buruzko aurretiazko azterketa egitea eta salaketa ezestea eta artxibatzea proposatzea jakinarazitako informazioa argi eta garbi funtsik gabea denean Iruzurraren aurkako Neurrien Planari buruzko eskumena eskuordetuta duen Mankomunitateko organoari, edo dagokion ikerketa egiteko ardura duen organoa izendatzea.

- d) Organo instrukzio-egileak emandako ikerketaren ondorioen txostenari buruzko irizpen batean erabakitzea ikerketa gehigarriak egitea beharrezkoa den edo ikerketa amaituta dagoen, ikerketari berriro ekinez edo ebatziz, hurrenez hurren, eta ebazpen-proposamena iruzurraren aurkako Neurrien Planari buruzko eskumena eskuordetuta duen Mankomunitateko organoari helaraztea.
- e) Iruzurraren aurkako Neurrien Planaren eraginkortasuna aldian behin ebaluatzea, eta plana behar bezala gauzatzeko behar diren eguneratze guztiak egitea.
- f) Kontratazio-organoari aholkularitza ematea iruzurraren aurkako neurriak hartzeko BEEPrekin finantzaturako prozeduran, HFP/1030/2021 Aginduan xedatutakoaren arabera.
- g) Zintzotasunari, etikari, iruzurraren prebentzioari eta ustelkeriari buruzko prestakuntza-ekintzak proposatzea.

Iruzurraren aurkako Batzordearen bileretarako deialdia eta garapena, bai eta bileren akta ere, Sektore Publikoaren Araubide Juridikoaren urriaren 1eko 49/2015 Legean xedatutakoaren arabera egingo da, gutxienez urtean behin, salbu eta bandera gorriak agertzen badira edo arreta behar duen arrisku alturen bat badago.

d) Jokabide-kodea

Sakanako Mankomunitateak iruzurraren, ustelkeriaren eta interes-gatazkaren prebentzioan eta osotasun publikoko kultura sustatzean duen konpromisoaren adierazpen gisa, Plan hau onartzearekin batera Jokabide Kode bat eta Printzipio Etikoak txertatzen dira. Kode eta Printzipio Etiko horiek BEEPa gauzatzen edo udal-kontratazioko edozein prozeduratan parte hartzen duten enplegatu publiko guztiak bete beharko dituzte, 5/2015 Legegintzako Errege Dekretuak onartutako Enplegatu Publikoaren Oinarritzko Estatutuaren Legearen 53. artikulutik 54. artikulura bitartean jasotako aurreikuspenen arabera.

Kode honen helburua iruzurgileak uxatzea eta Sakanako Mankomunitateko kideek ahalik eta konpromiso handiena lortzea izango da, iruzurrari, ustelkeriari eta interes-gatazkei aurre egiteko, bai eta osotasuna, objektibotasuna, kontu-ematea eta zintzotasuna sustatzeko ere.

Jokabide kode hau Sakanako Mankomunitatearen webgunean argitaratuko da, jende guztiak haren berri izan dezan.

[III. Eranskina: Sakanako Mankomunitatearen jokabide kodea eta printzipio etikoak](#)

e) Prestakuntza eta sentsibilizazioa iruzurraren aurkako gaietan

Iruzurraren aurkako Neurrien Plan hau behar bezala implementatzeko eta eraginkorra izateko, funtsezkoa da Sakanako Mankomunitateko kideei iruzurraren prebentzioaren arloko informazioa jakinaraztea eta hartan trebatzea.

Prestakuntza-ekintzak hierarkia-maila guztietara zuzenduko dira (Sakanako Mankomunitateko goi-mailako zuzendariei eta gainerako langileei), bi urtean behin, eta prestakuntza-jardunaldien, bileren, mintegien eta/edo lantaldeen formatuan planteatuko dira, iruzurraren, ustelkeriaren eta interes-gatazken aurkako borrokarekin zuzenean lotutako hainbat gairi buruzko ezagutzak eskuratzea eta transferitzea bultzatzeko. Helburua langile guztiei tresnak ematea da, izaera publikoko funtsak kudeatzen direnean jokabide irregularrak detektatu eta

prebenitu ahal izateko.

f) Arriskuen ebaluazioa

Iruzurraren, ustelkeriaren eta interes-gatazken arriskua ebaluatzeko tresna baten helburu nagusia da iruzur-arrisku jakin batzuen probabilitatearen eta inpaktuaren autoebaluazioa erraztea. Tresna proaktibo, egituratu eta espezifiko horrek prozedurak identifikatzeko eta kontrolatzeko balioko du, eta hautemandako arrisku-mailaren eta dauden kontrol-mekanismoen kalteberatasunaren arabera beharrezkoak eta proportzionatuak diren neurriak hartuko ditu.

Aurreikusitako arriskuak kontratazio publikoan oro har agerian geratu diren iruzurrezko kasuetatik abiatuta identifikatu dira, behin eta berriz. Sakanako Mankomunitatearen hasierako egoeraren diagnostikoa osotasun-printzipio eta -irizpideak betetzeari dagokionez lortzeko, irailaren 29ko HFP/1030/2021 Aginduaren II.B.5 eranskinean aurreikusitako autoebaluazio-testa hartu da abiapuntu.

Arriskuak ebaluatzeko tresnak hainbat arrisku espezifiko biltzen ditu, dirulaguntzak kontratatzeke edo kudeatzeko prozesuen faseetan antolatutak, agerian jartzen den edo sartu nahi den beste edozein arrisku sartzea ahalbidetuz.

Iruzurraren aurkako Batzordearen eskumena izango da arriskuaren ebaluazioa bi urtean behin edo urtean behin berrikustea, eta, nolahi ere, jokabide irregularrak hautematen direnean, prozeduran edo pertsonalean aldaketa esanguratsuak gertatzen direnean edo aplikatu beharreko arau-eguneratzeak gertatzen direnean. Era berean, Batzorde horri dagokio urtero eta zehatz-mehatz betetzea interes-gatazken, iruzurraren prebentzioaren eta ustelkeriaren testa (IV. eranskina), Plan honetan jasotako neurrien aplikazio-maila ebaluatzeko.

Lehen aipatutako berrikuspenen emaitzak kontuan hartuta, Iruzurraren aurkako Batzordeak iruzurraren, ustelkeriaren eta interes-gatazken prebentzio-, detekzio-, zuzenketa- eta jazarpen-neurriak eguneratuko ditu, eta ekintza-plan bat egingo du antzemandako akatsak konpontzeko. .

[IV. Eranskina: Interes-gatazken autoebaluazio-testa, iruzurraren eta ustelkeriaren prebentzioa](#)

[V. Eranskina: Sakanako Mankomunitateko arriskuak ebaluatzeko tresna](#)

Detekzio-neurriak

a) Bandera gorriak ezartzea

Iruzurraren adierazleak edo bandera gorriak (flags sarea) alarma-seinaleak, pistak edo balizko iruzurren zantzuak dira, eta arriskua ebaluatzeko prozesuan zehazten dira. Iruzurraren adierazletzat har daitezke ohiko jarduerarekin zerikusirik ez duten elementu atipikoak. Bandera gorria agertzeak ez du esan nahi nahitaez iruzurra egin behar denik, baina jarduera-eremu jakin batek aparteko arreta behar duela adierazten du, iruzur potentzial bat baztertzeko edo baieztatzeko.

Adierazle horiek iruzurrezko jarduera bat gertatzen ari dela ohartarazteko balio dute, berehala erreazionatzea eskatzen dutenak, ekintzaren bat egitea beharrezkoa ote den egiaztatzeke.

Iruzurraren aurkako Batzordearen eskumena da bandera gorriak zehaztea eta iruzurra egin den ala ez erabakitzeke irregulartasun-zantzutzat hartu behar diren adierazleen kopurua finkatzea.

BEEPren jarduketak gauzatzean aplikatutako bandera gorriak egiaztatzea eragiketen arduradunei dagokie, eta dagokion espedienteetan dokumentatu beharko dira, dagokion egiaztapen-zerrenda betez (ikus Plan honen VI. eranskina).

Egiaztapenak egin ondoren, emaitza positiboa ondorioztatzen bada, espedienteetan jasota geratuko da eta prozedurarekin jarraituko da, baina emaitza negatiboa bada, Iruzurraren aurkako Batzordeari helaraziko zaio, dagozkion neurriak har ditzan, iruzurra, ustelkeria edo interes-gatazka dagoela susmatzen denean jarduteke prozeduraren arabera. Beraz, bandera gorri baten aurrean, langileak eta arduradunak erne egongo dira, eta iruzur-arriskua baieztatzeke edo ukatzeko beharrezko neurriak hartuko dituzte.

Plan honen VI. eranskinean Sakanako Mankomunitatean aplika daitezkeen iruzur-adierazleen edo bandera gorrien zerrenda ageri da, alerta-indize gisa erabiltzeke, iruzurrezko ekintzak identifikatu eta detektatzeko eta ad hoc egiaztapenak egin ahal izateke. Zerrenda ez da zehatza, eta denboran zehar aldatu eta eguneratu ahal izango da, beste adierazle batzuk gehituta edo une bakoitzean daudenak egokituta, egiaztapenak behar bezala egiteke.

Zerrenda hori Sakanako Mankomunitateke langile guztiei jakinarazi beharko zaie, iruzur, ustelkeria edo interes-gatazka arriskuak detektatzeko moduan egon daitezen, batez ere BEEPren funtsekin finantzatutako onuradunen, kontratisten edo azpikontratisten jarduerak gainbegiratzeaz arduratzen diren langileei.

[VI. Eranskina: Bandera gorrien katalogoa](#)

b) Datuak egiaztatzea eta gurutzatzea

Datu pertsonalak babesteari buruzko legeriaren mugen barruan, Sakanako Mankomunitateak tresna egokiak erabiltzea sustatuko du, datuak lortzeke, biltegitratzeke eta aztertzeke prozesuak optimizatzeko, datu jakin batzuk beste erakunde publiko batzuetan dauden datuekin egiaztatu eta gurutzatzeko eta balizko arrisku-egoerak detektatzeko, baita BEEP funtsak eman aurretik ere.

Horretarako, Sakanako Mankomunitateke langileek, modu jarraituan edo ausazko kontroletarako, proportzionaltasun-printzipioaren arabera, tresnak edo datu-baseak erabiliko dituzte, adibidez, Dirulaguntzen Datu Base Nazionala (BNDS), onuradunek eta kontratistek ez dutela zigorrik jaso dirulaguntzen arloko arau-hausteak detektatzeko. Bai eta datuak aztertzeke tresnak ere ("data mining") eta arriskuak puntuatzeko tresnak, hala nola ARACHNE izenekoa. Azken hori Europako Batzordeak eman eta prestatu du, iruzur-arriskuak, interes-gatazkek edo bestelako irregulartasunak izan ditzaketan proiektu, onuradun, kontratu eta kontratistek buruzko informazioa emateke.

Sakanako Mankomunitateko BEEPren jarduerak gauzatzeaz arduratzen diren sailek, ahal den neurrian, egiaztapenak eta datuak gurutzatuko dituzte funtsak eman aurretik, eta atzemandako anomalien azterketa sakona egingo dute. Era berean, sektoreko beste erakunde publiko edo pribatu batzuekin lankidetzan arituko dira arrisku handiko egoerak detektatzeko.

c) Salaketak aurkezteko kanala

Sakanako Mankomunitateak barne salaketen kanal bat jarriko du interesdunen eskura, kontratazio publikoko prozeduretan eta PRTRren funtsen kudeaketaren esparruan dirulaguntzak ematerakoan atzematen diren irregulartasunak, iruzurrak, ustelkeriak edo interes-gatazkak jakinarazteko. Entitatearen web-orrian emango da kanalaren berri.

Salaketa-kanal honen bidez, edozein pertsonak jakinarazi ahal izango ditu iruzur-susmoak eta BEEPekin finantzatutako prozedurak gauzatzean antzeman ditzakeen ustezko irregulartasunak. Pertsona horri datu pertsonalak babesteari buruzko eskubideen berri emango zaio, indarrean dagoen araudiaren eta Arau-urraketei eta ustelkeriaren aurkako borrokari buruzko informazioa ematen duten pertsonen babesa arautzen duen otsailaren 20ko 2/2023 Legearen arabera.

Iruzurraren aurkako Batzordeari dagokio iruzurraren aurkako salaketak jasotzea, BEEPren funtsen kudeaketan irismena dutenak, eta gero kudeaketak baloratzea (ikerketa eta agintari erabakitzaileari, agintaritza publiko eskudunari, ministerio fiskalari eta/edo epaitegi edo auzitegiei jakinaraztea).

Salaketak jakinarazteko barneko sistema eraginkorra ez denez, herritarrek eta Sakanako Mankomunitateko langile publikoek Infofraude kanpoko salaketa-kanalean jakinarazi ahal izango dituzte PRTRtik datozen funtsekin finantzatutako proiektuekin zerikusia duten iruzur edo irregulartasun zantzuak. Iruzurraren aurkako Koordinazio Zerbitzu Nazionalak (SNCA) gaitu du kanal hori— IGAEn mendeko organoa da SNCA- eta esteka honetan dago eskuragarri: <https://www.igae.pap.hacienda.gob.es/sitios/igae/es-ES/Paginas/denan.aspx>

Aurrekoaz gain, edonork eman diezaioke informazioa Iruzurraren aurka Borrokatzeko Europako Bulegoari (OLAF), Europar Batasunaren finantza-interesei eragiten dieten iruzur edo ustelkeria susmoei buruz (<http://ec.europa.eu/anti-fraud>).

Zuzenketa-eta jazarpen-neurriak

a) Iruzurrik gertatuz gero jarduteko prozedura

Iruzurraren aurkako Batzordeak aldizkako egiaztapenetan edo salaketa baten bidez detektatutako ustezko jokabide irregular baten berri duenean, BEEPtik datozen funtsen kudeaketaren esparruan, eskura dituen beharrezko informazio eta ebidentzia guztiak bilduko ditu, gertakariak behar bezala aztertzeko. Hori guztia egingo da arau-hausteei eta ustelkeriaren aurkako borrokari buruzko informazioa ematen duten pertsonen babesa arautzen duen otsailaren 20ko 2/2023 Legean xedatutakoarekin bat etorriz.

Iruzurraren edo jokabide ustel edo irregular baten susmo oinarritua egonez gero, Iruzurraren aurkako Batzordeak honako neurri hauek hartu beharko ditu:

- i. Prozedura berehala etetea eta, hala badagokio, ordainketak etetea edo bertan behera uztea, aplikatzekoa den araudian xedatutakoaren arabera eta eragindako negozio juridikoaren motaren arabera.
- ii. Gertaeren eta hartutako neurrien berri ematea, ahalik eta eperik laburrenean, agintari interesdunei eta jarduketak gauzatzean inplikaturako erakundeei.
- iii. Salaketa, frogatutako zantzu edo egitateen, horien larritasunaren eta kasu bakoitzeko gainerako inguruabarren arabera, Iruzurraren Aurkako Koordinazio Zerbitzu Nazionaleko (SNCA) agintari eskudunei, balioesteko eta, hala badagokio, Iruzurraren Aurkako Europako Bulegora (OLAF) bidaltzeko.
- iv. Salaketa jartzea Fiskaltzaren eta/edo epaitegi edo auzitegi eskudunaren aurrean, betiere delitu bat egin dela egiaztatu ondoren edo delitua egin dela adierazten duten arrazoizko zantzuak badaude.
- v. Agintariekin lankidetzan aritzea, haien errekerimenduei arreta handiz erantzunez.
- vi. Diziplina-espeditatea hastea, kasuan kasuko erantzukizunak argitzeko, Enplegatu Publikoaren Oinarrizko Estatutuaren Legearen 94.1 artikuluan xedatutakoaren arabera emandako ahalaren arabera, arau-hauste horietatik erator daitekeen ondare- edo zigor-erantzukizunari kalterik egin gabe.
- vii. Iruzurra egin dela egiaztatzen denean, proiektua edo egindako iruzurraren edo irregulartasunaren eragina jasan duen proiektuaren zatia erretiratu beharko da, eta bidegabe jasotako funtsak berreskuratu beharko dira, eta aplikatzekoa den araudian aurreikusitako itzulketa-prozedurak jarraitu beharko dira.

Ikerketa agintari eskudunei transferitu ondoren, jarraipen egokia egin beharko da, egiaztatutako irregulartasunarekin lotutako kontrol-mekanismoen edozein aldaketa edo berrikuspen martxan jartzeko.

b) Interes-gatazkei aurre egiteko prozedura

Berreskuratze, Eraldaketa eta Erresilientzia Plana gauzatzen duten prozeduretan interes-gatazkaren arriskua sistematikoki aztertzeari buruzko urtarrilaren 24ko HFP/55/2023 Aginduak xedatutakoaren arabera (5. artikulua eta hurrengoak), eragiketaren arduradunei (kontratazio-organoari edo dirulaguntza emateko organo eskudunari) egokituko zaie interes-gatazkaren arriskua ex ante aztertze prozedura hastea, prozedura bakoitzeko eskaintzak edo eskaerak baloratu aurretik.

Interes Gatazka Ezaren Adierazpenak bete eta eragiketaren erabakitzaileek CoFFEE aplikazioan sinatu ondoren, datuak gurutzatuko dira, eta MINERVAk interes-gatazkaren arrisku-azterketaren emaitza emango dio eragiketaren arduradunari, honako hiru hauen artean:

1. Ez da bandera gorririk hauteman: prozedurak aurrera egin dezake.
2. Bandera beltz bat edo gehiago detektatu dira: ez dago informaziorik interes-gatazkaren arriskuari buruz, erakunde horri buruzko daturik ez dagoelako:

Zerga Administrazioako Estatu Agentziak informaziorik ez duen atzerriko enpresen

kasuan, informazioa lortzeko protokoloa aktibatuko du, kasuan kasuko erakundeekin hitzartuta, eta, bereziki, Notariotzaren Kontseilu Nagusiarekin.

Kontratazio-organoei eta dirulaguntzak ematen dituzten organoei prozeduretan parte hartzen dutenei beren benetako titulartasunari buruzko informazioa eskatzeko gaitasuna ematen zaie. Eskaera egin eta bost egun balioduneko epean aurkeztu beharko da. Informazio hori adierazitako epean ematen ez bada, parte hartzen ari den prozeduratik kanpo geratuko da.

Nahitaezkoa izango da HFP/55/2023 Aginduan adierazitako prozedura betetzea, eta benetako titulartasunari buruzko informazioa kontsultatzeko ahalmen hori kontratazio-pleguetan eta dirulaguntza arautzen duen araudian ezarri beharko da.

MINERVAren bidez, eragiketaren arduradunak beste kontrol bat egingo du, berreskuratutako benetako titularrak adieraziz.

3. Bandera gorri bat edo gehiago detektatu dira: eragiketaren arduradunak bandera gorriaren berri eman beharko die tartean dagoen erabakitzaileari eta haren goragoko arduradunari, hala badagokio, abstenitu dadin.

Bandera gorri baten bidez interes-gatazkako arrisku bat identifikatzen bada, honako prozedura hau aplikatu behar da:

- a) Bi egun balioduneko epean, bandera gorri baten eraginpeko erabakitzailea (interes-gatazkako arrisku bat identifikatzeagatik) abstenitu ahal izango da.
- b) Ukitutako pertsonak modu arrazoituan alegatzen badio bere nagusi hierarkikoari ez duela informazioaren baliozkotasuna onartzen, interes-gatazkarik eza berretsi beharko du, beste Interes gatazka ezaren adierazpen bat sinatuz, bi egun balioduneko epean.

Abstentzioa gertatzen ez bada, eragiketaren arduradunak atzemandako arriskuei buruzko informazio gehigarria eskatuko dio MINERVAri, eta datu horiek lortzeko justifikazio gisa adieraziko du abstentzioa ez dela gertatu.

Eragiketaren arduradunak Iruzuraren aurkako Batzordera ere jo ahal izango du, bi egun balioduneko epean txostena egin dezan, eskura duen informazioarekin kasu zehatz horretan abstentzioa bidezkoa den ala ez argitzeko. Iruzuraren aurkako Batzordeak txostena eskatu ahal izango dio IGAEn interes-gatazkari buruzko aholkularitzako unitate espezializatuari, eta bi egun balioduneko epean eman beharko du.

Erabakitzaile kaltetuaren goragoko mailakoak honako hauek ebatziko ditu, arrazoituta:

- Bandera gorrian adierazitako erabakitzaileak prozeduran parte hartzea onartzea.
- Bandera gorrian adierazitako erabakitzaileari abstenitzeko agintzea. Kasu horretan, eragiketaren ardura duen organoak prozesua errepikatuko du, eta interes-gatazkaren arriskuaren azterketa berriro egingo zaio, prozesu hori betez prozeduran abstenitu den pertsona ordezten duenari.

Eragiketaren arduradunak CoFFEE aplikazioan alta eman beharko die interes-gatazkarik ezaren alegazio arrazoituari, abstentzioaren inguruabarrari, MINERVAK emandako informazio gehigarriari, Iruzurraren aurkako Batzordearen txostenari eta hierarkian gorago dagoenak hartutako erabakiari, agintari eskudunek egin ditzaketen auditoretzen ondorioetarako.

BEEP planaren barruan gauzatutako prozedura batean hautemandako interes-gatazka baldin bada kontratuak esleitzeko prozeduran edo laguntzak emateko prozeduran parte hartzen dutenek bidegabe eragiteko edo informazio konfidentziala lortzeko saiakerak egin dituztela, kontratazio-organoari jakinaraziko zaio, indarrean dagoen araudiaren arabera bidezkoak diren neurriak har ditzan.

Interes-gatazkaren ondorioak gatazka bera gertatu ondoren detektatu bada, iruzur kasuan aurreikusitako jarduketa-prozedura aplikatuko da.

5. PUBLIZITATEA, JARRAIPENA ETA ETENGABEKO HOBEKUNTZA

Sakanako Mankomunitatearen Iruzzarren aurkako Neurrien Plana, onartu ondoren, Mankomunitate honen Gardentasun Atarian argitaratuko da.

Iruzzarren aurkako Batzordea arduratuko da Iruzzarren aurkako Neurrien Planaren jarraipena eta ebaluazioa egiteaz, bai eta plana berrikusi eta eguneratzeaz ere, hobekuntza-alderdiak identifikatzen direnean, plana betetzen dela eta indarrean dagoela zaintzeko, erregulazio-ondorioetarako.

Jarraipentzat hartuko da iruzurraren aurkako neurrien etengabeko ikuskapena, urteko aldizkako ebaluazioaren bidez, neurrien egokitze-maila ezagutu eta egon daitezkeen akatsak identifikatu ahal izateko.

Plana berrikusi eta eguneratu egingo da BEEPren funtsak kudeatzeko eta/edo betearazteko prozeduretan aldaketa garrantzitsuak gertatzen direnean, eta aldaketa horiek iruzur, ustelkeria eta interes-gatazkako arriskuan eragiten dutenean, arriskuaren ebaluazioan eragin nabarmena duten arau-haustek agerian jartzen direnean edo hori egitea gomendatzen duten lege-aldaketak daudenean.

Era berean, urtean behin, non eta ez den iruzur edo ustelkeria portaeraren bat egiaztatzen, arriskua eta BEEP gauzatzeko prozesuetan aplikatu beharreko kontrolak berriz ebaluatuko dira, eta kontuan hartu beharko dira berrikuspen-aldian atzemandako emaitzak eta irregulartasunak.

Iruzzarren aurkako Neurrien Plana aldatu behar izanez gero, Iruzzarren aurkako Batzordeak planaren gaineko eskumena eskuordetuta duen Mankomunitateko organoari aurkeztuko dio proposamena, ebazpen bidez onar dezan.

I. ERANSKINA: Iruzuraren aurka borrokatzeko Adierazpen Instituzionala

Sakanako Mankomunitateko Lehendakaritzak, Iruzuraren aurkako Neurrien Planarekin batera, iruzuraren aurka borrokatzeko adierazpen instituzional hau onartu du. Hona hemen adierazpen horren edukia:

Sakanako Mankomunitateak, egungo errealitate sozialarekin eta Covid-19aren pandemiak eragindako zailtasun ekonomikoekin konprometitu eta Next Generation EU funtsek ematen dituzten irtenbideen jakitun, Iruzuraren aurkako Adierazpen Insituzional hau onartu du. Next Generation EU funtsak erakundearen esku jarri ziren Berreskuratze, Eraldaketa eta Erresilientzia Planaren bidez (PRTR). Plan horri dagokionez, erakunde betearazle nagusia da mankomunitatea, irailaren 29ko 1030/2021 Aginduan jasotakoaren arabera.

Adierazpen honen bidez, Mankomunitateak indarrean dagoen legeria etiko eta morala betetzeko konpromiso irmoa adierazten du, gizarte osoak eta bere funtzio publikoekin harreman estua duten eragileek funtzio horiek ustelkeriaren eta iruzuraren aurkakotzat hartu ditzaten, edozein mailatan eta modutan.

Sakanako Mankomunitateko langileek konpromisoa hartzen dute interes orokorrak Konstituzioan eta ordenamendu juridiko osoan xedatutakoaren arabera gordetzeko eta beren jarduera behar bezala garatzeko, objektibotasun, osotasun, neutraltasun, erantzukizun, inpartzialtasun, konfidentzialtasun, zerbitzu publikorako dedikazio, gardentasun, eredugarritasun, austeritate, irisgarritasun, eraginkortasun, zintzotasun, kultura eta ingurumenaren sustapen eta emakumeen eta gizonen arteko berdintasunaren errespetuaren printzipioei jarraiki, Enplegatu Publikoaren Oinarrizko Estatutuaren Legearen testu bategina onartzen duen urriaren 30eko 5/2015 Legegintzako Errege Dekretuaren 52. artikularekin bat etorri. Era berean, Mankomunitateko lehendakaritza-taldea osatzen duten kideek konpromiso hori onartzen dute eta horrekin ados daudela adierazten dute, tokiko sektore publikoko agintarien eta kargudunen gobernu onaren kodean xedatutakoaren arabera.

Funts publikoak erabiltzean eta kudeatzean iruzuraren eta ustelkeriaren aurkako borroka areagotzeko helburu bakarrarekin, Mankomunitateak Iruzuraren aurkako Neurrien Plan bat prestatu du, proaktibitatean oinarritua, egituratua eta zehatza. Plan horrek prebentzio-, detekzio-, zuzenketa- eta berreskuratze-neurri eraginkorrak eta identifikatutako arriskuak egokituak jasotzen ditu. Plan honen helburu nagusia Sakanako Mankomunitateko kide guztien artean legaltasuna eta osotasun publikoa betetzeko kultura sustatzea da, ustelkeria, iruzur eta interes-gatazka arriskuen prebentzioa bultzatuz. Halaber, protokolo eraginkorrak sustatu nahi ditu, iruzur-egoerak atzeman eta, gertatuz gero, horiek zuzentzeko.

Iruzuraren aurkako Batzordeari dagokio neurri horiek betetzen direla kontrolatzea eta gainbegiratzea, eta Mankomunitateko kide guztien laguntza izango du barne-kontrolako sistema egoki bat sustatzeko, hala badagokio, neurri zuzentzaileak ezartzeko behar den arreta bermatze aldera.

Horrela, Sakanako Mankomunitateak iruzurrari, ustelkeriari eta interes-gatazkari aurre egiteko zero tolerantziako politika irmoa hartzen du bere gain, gobernu ona bermatzeko estandar altuagoak sustatzeko eta lortzeko konpromisoarekin, Mankomunitateari dagozkion eginkizunak interes-talde guztiek eta gizarte zibil osoak bereganatu, partekatu eta balioetsi ditzaten.

(Data, izen osoa eta sinadura)

II. ERANSKINA: Interes gatazka ezaren Adierazpenak (IGEA)

Sakanako Mankomunitateak honako eredu orokor hau du interes-gatazkarik eza deklaratzeko, urtarrilaren 24ko HFP/55/2023 Aginduaren I. eranskinean ezarritakoaren arabera, segurtasun juridikoa eta legezotasun-printzipioa emateko, PRTRren funtsekin finantzatutako prozedura guztietan nahitaez harpidetzekoa. Agindua Suspertze, Transformazio eta Erresilientzia Plana betearazten duten prozeduretan interes-gatazkaren arriskua sistematikoki aztertzeari buruzkoa da.

Espedientea:

Seriea:

Kontratua/dirulaguntza:

Goian aipatutako kontratazio/dirulaguntza prozeduran inpartzialtasuna bermatzeko, behean sinatzen duenak/dutenek, espedientea prestatzeko eta izapidetzeko prozesuko parte-hartzailea(k) d(ir)en aldetik, honako hau adierazten du(te):

Lehena.

Honako hauen berri badu(t)ela:

1. Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren uztailaren 18ko 2018/1046 (EB, Euratom) Erregelamenduaren (EB, Europar Batasunaren Finantza Erregelamendua) 61.3 artikuluan («Interes-gatazka») ezartzen denez, «interes-gatazka egongo da, baldin eta funtzioen egikaritza inpartziala eta objektiboa arriskuan jartzen bada familia-arrazoiengatik, afektibitate-arrazoiengatik, kidesun politiko edo nazionalagatik, interes ekonomikoagatik edo interes pertsonaleko zuzeneko edo zeharkako edozein arrazoiengatik».

2. Sektore Publikoko Kontratuak buruzko azaroaren 8ko 9/2017 Legearen 64. artikulua, «Ustelkeriaren aurkako borroka eta interes-gatazken prebentzioa» izenekoak, Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2014ko otsailaren 26ko 2014/23/EB eta 2014/24/EB zuzentarauen transposizioa giten duenak, honela definitzen du interes-gatazka: «kontratazio-organoaren zerbitzura dauden langileek, lizitazio-prozeduraren garapenean parte hartzeaz gain edo horren emaitzan eragin lezaketenek, zuzenean edo zeharka interes finantzario, ekonomiko edo pertsonala duten egoera oro, baldin eta interes horrek arriskuan jar badezake haien inpartzialtasuna eta independentzia lizitazio-prozeduraren testuinguruan».

3. 2023rako Estatuaren Aurrekontu Orokorrei buruzko abenduaren 23ko 31/2022 Legearen ehun eta bigarren xedapen gehigarriaren 3. paragrafoak honako hau ezartzen du: «Interes-gatazkaren arriskuaren azterketa sistematiko eta automatizatua aplikatu behar zaie kontratuak esleitzeko edo dirulaguntzak emateko deskribatutako prozeduretan, banaka edo kide anitzeko organoetako kide izanik, parte hartzen duten erakunde erabakitzaile, betearazle eta instrumentalen zerbitzuko enplegatu publiko eta gainerako langileei».

4. Aipatutako ehun eta bigarren xedapen gehigarriaren 4. paragrafoak honako hau ezartzen duela:

- «Tresna informatikoaren bidez, aurreko paragrafoan aipatzen diren pertsonen eta prozedura bakoitzean parte hartzen dutenen artean interes-gatazka sor dezakeen interes pertsonal edo ekonomikoa ematen duten balizko familia-harremanak edo sozietate-loturak, zuzenekoak edo zeharkakoak, aztertuko dira».*
- «Harremanak edo loturak identifikatzeko, tresnak, besteak beste, otsailaren 12ko 241/2021 (EB) Erregelamenduaren 22.2.d) .iii) artikuluan aipatzen diren pertsona juridikoen titulartasun errealeko datuak jasoko ditu, Zerga Administrazioako Estatu Agentziaren datu-baseetan*

daudenak eta notarioen eta erregistratzaileen elkargoekin sinatutako hitzarmenen bidez lortutakoak».

Bigarrena.

Deklarazio hau sinatzeko unean, eta bere esku dagoen informazioa kontuan hartuta, ez dagoela sartuta dirulaguntzak lizitzatzeko/emateko prozeduran eragina izan dezakeen interes-gatazkatzat jo daitekeen egoerarik, ehungarren xedapen gehigarriaren laugarren paragrafoan aurreikusitakoaren arabera.

Hirugarrena.

Konpromisoa hartzen duela abian den prozeduraren edozein unetan ezagutu eta gerta daitekeen edozein interes-gatazkaren berri emateko kontratazio-organoari/ebaluazio-batzordeari, luzamendurik gabe.

Laugarrena.

Badakiela interes-gatazkarik ezaren deklarazio batek, faltsua dela frogatzen bada, aplikatu beharreko araudiak ezartzen dituen diziplina-, administrazio- eta justizia-ondorioak ekarriko dituela.

(Data eta sinadura, izen osoa eta NANA)

III. ERANSKINA: Jokabide-kodea eta printzipio etikoak

Iruzuraren aurkako Neurrien Planean, Sakanako Mankomunitateak Jokabide Kode bat eta Printzipio Etiko batzuk sartu ditu iruzurrari, ustelkeriari eta interes-gatazkei aurrea hartzeko mekanismo gisa. Kode eta Printzipio Etiko horietan, kide guztiek beren jardueran gidatu beharko dituzten portaera-jarraibideak eta balio etikoak jasoko dira, bereziki Berreskurapen, Eraldaketa eta Erresilientzia Plana gauzatzen parte hartzen dutenek.

SAKANAKO MANKOMUNITATEAREN JOKABIDE-KODEA ETA PRINTZIPIO ETIKOAK

Sakanako Mankomunitateko langileen eguneroko jarduera Enplegatu Publikoaren Oinarrizko Estatutuaren Legearen testu bategina onartzen duen urriaren 30eko 5/2015 Legegintzako Errege Dekretuaren 52. artikulutik 54. artikulura jasotako jokabide-jarraibideen eta printzipio etikoen arabera arautuko da. Honako hau ezartzen du:

52. artikulua. Enplegatu publikoen betebeharrak. Jokabide-kodea

Enplegatu publikoek arduraz bete beharko dituzte esleituta dituzten zereginak, eta interes orokorrak zaindu beharko dituzte, Konstituzioa eta gainerako ordenamendu juridikoa errespetatuz eta betez, eta honako printzipio hauen arabera jardun beharko dute: objektibotasuna, osotasuna, neutraltasuna, erantzukizuna, inpartzialtasuna, konfidentzialtasuna, zerbitzu publikoari eskainitako dedikazioa, gardentasuna, eredugarritasuna, austeritatea, irisgarritasuna, eraginkortasuna, zintzotasuna, kultura-eta ingurumen-ingurunea sustatzea, eta emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna errespetatzea. Printzipio horiek inspiratzen dute enplegatu publikoen Jokabide Kodea, hurrengo artikuluetan araututako printzipio etikoek eta jokabide-printzipioek taxutua.

Kapitulu honetan ezarritako printzipioek eta arauak gidatuko dute enplegatu publikoen diziplina-arabidearen interpretazioa eta aplikazioa.

53. artikulua. Printzipio etikoak.

- 1. Enplegatu publikoek Konstituzioa eta ordenamendu juridikoa osatzen duten gainerako arauak errespetatuko dituzte.*
- 2. Bere jardunak herritarren interes orokorrak asetzea izango du helburu, eta inpartzialtasunera eta interes komunera bideratutako gogoeta objektiboetan oinarrituko da, alde batera utzita norberaren, familiaren, korporazioaren, bezeroen edo printzipio horrekin talka egin dezakeen beste edozein jarrera adierazten duen beste edozein faktore.*
- 3. Zerbitzuak ematen dituzten administrazioarekin, nagusiekin, lankideekin, mendekoekin eta herritarrekin leialtasun eta fede onaren printzipioetara egokituko dute beren jarduna.*
- 4. Bere jokabidea oinarrizko eskubideen eta askatasun publikoen errespetuan oinarrituko da, eta saihestu egingo du bereizkeriarik eragin dezakeen jarduera oro, jaiotza, arraza edo etnia, generoa, sexua, sexu-joera, erlijioa edo sinesmenak, iritzia, desgaitasuna, adina edo beste edozein egoera edo inguruabar pertsonal edo sozial dela-eta.*
- 5. Abstenitu egingo dira interes pertsonala duten gaitan, bai eta beren lanpostu publikoarekin interes-gatazkak sortzeko arriskua ekar dezakeen jarduera pribatu edo interes orotan ere.*
- 6. Ez dute obligazio ekonomikorik hartuko, eta ez dute esku hartuko pertsona edo erakundeekin egindako finantza-eragiketetan, ondare-betebeharretan edo negozio juridikoetan, baldin eta horrek lanpostu publikoaren betebeharrekin interes-gatazka eragin badezake.*

7. Ez dute onartuko pertsona fisiko edo entitate pribatuen aldetik justifikatu gabeko pribilegioa edo abantaila dakarren mesederik edo egoerarik.

8. Eraginkortasun-, ekonomia- eta efizientzia-printzipioen arabera jardungo dute, eta interes orokorra lortzen dela eta erakundearen helburuak betetzen direla zainduko dute.

9. Ez dute eraginik izango administrazio-izapideak edo -prozedurak arrazoi zuzenik gabe arintzean edo ebaztean, ez eta, inola ere, kargu publikoen titularren edo haien familia- eta gizarte-ingurune hurbilaren mesederako pribilegioa dakarrenean edo hirugarrenen interesak kaltetzen dituenean ere.

10. Arduraz beteko dituzte dagozkien edo agintzen zaizkien zereginak, eta, hala badagokio, epearen barruan ebatziko dituzte beren eskumeneko prozedurak edo espedienteak.

11. Zerbitzu publikoari eskainitako dedikazioaren printzipioaren arabera gauzatuko dituzte beren eskuduntzak, eta ez dute soilik zerbitzu publikoaren aurkako jokabiderik izango, ezta zerbitzu publikoen egikaritzan neutraltasuna arriskuan jartzen duen beste edozein jokabide ere.

12. Isilpean gordeko dituzte sailkatutakotzat aldarrikatutako gaiak edo hedatzea legez debekatuta duten beste gai batzuk, eta zuhurtziaz jokatu dute beren kargua dela-eta ezagutzen dituzten gaien buruz, eta ezin izango dute lortutako informazioa erabili beren onurarako edo hirugarrenen onurarako, edo interes publikoaren kalterako.

54. artikulua. Jokabide-printzipioak.

1. Arretaz eta errespetuz tratatuko dituzte herritarrak, haien nagusiak eta gainerako enplegatu publikoak.

2. Lanpostuari dagozkion zereginak arduraz eta ezarritako lanaldia eta ordutegia betez beteko dira.

3. Nagusien jarraibide eta agindu profesionalen men egingo diete, ordenamendu juridikoa nabarmen hausten dutenean izan ezik; kasu horretan, berehala jakinaraziko dizkiete dagozkien ikuskapen-organoei.

4. Herritarrei informazioa emango diete jakiteko eskubidea duten gaiei buruz, eta beren eskubideak baliatzea eta betebeharrak betetzea erraztuko dute.

5. Baliabide eta ondasun publikoak austeritatez administratuko dituzte, eta ez dituzte erabiliko beren onura propiorako edo hurbilekoen onurarako. Era berean, haien kontserbazioa zaintzeko betebeharra izango dute.

6. Uko egingo zaio baldintza onuragarrietan egindako edozein opari, mesede edo zerbitzuri, baldin eta ohiko erabilerez, gizarte-erabilerez eta kortesiazko erabilerez haratago badoa, Zigor Kodean ezarritakoari kalterik egin gabe.

7. Dokumentuen konstantzia eta iraupena bermatuko dute, horiek transmititzeko eta ondorengo arduradunei entregatzeko.

8. Eguneratuta edukiko dute prestakuntza eta kualifikazioa.

9. Laneko segurtasunari eta osasunari buruzko arauak beteko dituzte.

10. Beren nagusiei edo organo eskudunei jakinaraziko dizkiete helarazita dauden unitateko eginkizunen garapena hobetzeko egokitzat jotzen diuzten proposamenak. Ondorio horietarako, enplegatu publikoen edo administratuen proposamenen harrera zentralizatzeko eskumena duen instantzia egokia sortzea aurreikusi ahal izango da, zerbitzuaren eraginkortasuna hobetzeko.

11. Herritarrei arreta ematen zaiela bermatuko dute, eskatzen duten hizkuntzan, betiere lurraldean ofiziala bada.

IV. ERANSKINA: Interes-gatazkaren autoebaluazio-testa, iruzurraren eta ustelkeriaren prebentzeko

Autoebaluazio-galdetegi hau BEEP kudeatzeko sistema ezartzen duen irailaren 29ko HFP/1030/2021 Aginduaren 6. artikuluan taxutzen da, funts horiekin finantzatutako dirulaguntza- edo kontratazio-espedituentz kudeatzen dituzten administrazio-unitateentzat nahitaezko jardura gisa.

Galdetegiaren	Betetze-maila			
	4	3	2	1
1. Ba al dago "Iruzurraren aurkako neurrien Plan"-ik, erakunde betearazleari edo erakunde erabakitzaileari bermatzeko eta adierazteko kasuan kasuko jardura-eremuan funtsak aplikatu beharreko arauen arabera erabili direla, bereziki, iruzurraren prebentzioari, ustelkeriaren eta interes-gatazken prebentzioari, detekzioari eta zuzenketa dagokionez?				
2. Egiaztatzen al da "Iruzurraren aurkako neurrien Plana" dagoela betearazpen-maila guztietan?				
<i>Prebentzioa</i>				
3. Ba al dago iruzurraren aurka borrokatzeko konpromisoa hartzen duen adierazpen gorenik?				
4. Autoebaluazio bat egiten al da arrisku espezifikoak, horien inpaktua eta horiek gertatzeko probabilitatea identifikatzeko eta aldizka berrikusteko?				
5. Kode etiko bat zabaltzen da eta opari-politikari buruzko informazioa ematen da?				
6. Etika Publikoa sustatzen duen eta iruzurra detektatzea errazten duen prestakuntzarik ematen al da?				
7. Egin al da interes-gatazkak tratatzeko prozedurarik?				
8. Betetzen al da esku hartzen duten guztiek interes-gatazkarik ez dutela dioen adierazpena?				
<i>Detekzioa</i>				
9. Zehaztu al dira iruzur-adierazleak edo alerta-seinaleak (bandera gorriak) eta jakinarazi al zaizkie langileei detektatzeko moduan daudela?				
10. Datuak aztertzeke edo arriskuak puntuatzeko tresnak erabiltzen dira?				
11. Ba al dago interesdunen batek salaketak aurkezteko biderik?				
12. Ba al dago salaketak aztertu eta neurriak proposatzeaz arduratzen den unitaterik?				
<i>Zuzenketa</i>				
13. Iruzurraren eragina ebaluatzen da eta sistemikotzat edo puntuatuz jotzen da?				
14. Erretiratzen al dira iruzurrak eragindako proiektuak edo horien zatia, BEMak finantzatutakoak edo finantzatu beharrekoak?				
<i>Jazarpena</i>				
15. Gertatutakoak eta hartutako neurriak erakunde betearazleari jakinarazten al zaizkio erakunde erabakitzaileari edo agintaritza arduradunari, dagokionaren arabera?				
16. Dagokien kasuetan, estatuetako edo Europar Batasuneko Agintaritza Publikoari edo fiskaltzari eta auzitegi eskudunei zigortzeko moduko egitateak salatzen al dira?				
Puntuaren subtotala.	0	0	0	0
Puntuak guztira.	0			
Gehieneko puntuak.	64			
Puntu erlatiboak (puntuak guztira/gehieneko puntuak).				
Arrisku-maila				

Oharra: Oharra: 4 gehieneko betetze-mailaren baliokidea da, 1 minimoarena.

V. ERANSKINA: Sakanako Mankomunitatean dauden arriskuak ebaluatzenko tresna

Kontratazio publikoaren osotasuna bermatzeko, funtsezkoa da arriskuen prebentzioan bideratutako jarduera bat garatzea, eta, lehenik eta behin, identifikatu egin behar da. Jarduera horretarako, dagokion arriskuen mapa egin behar da, ondoren ebaluatzenko eta horiek saihesteko edo zuzentzeko dagozkion neurriak hartzeko.

Ondorioz, Sakanako Mankomunitateak iruzur, ustelkeria eta interes-gatazka arriskuak ebaluatzenko erabiltzen duen tresnaren helburua da gertatzeko probabilitatearen autoebaluazioa eta gauzatzearen eragina erraztea. Tresna horrek Europako Batzordeak "Iruzur-arriskua eta iruzurraren aurkako neurri eraginkorrak eta proportzionalak ebaluatzenko" emandako ereduari jarraitzen die. Estatu kideentzako eta Europako Egitura eta Inbertsio Funtsei dagozkien programen agintaritzaren arduradunentzako orientabideen parte da, bai eta Estatu Administrazioaren Kontu Hartzailatza Nagusiaren Iruzurraren aurkako Koordinatzaile Zerbitzu Nazionalaren (IGAE) Berreskuratzeko, Eraldaketa eta Erresilientzia Plana gauzatzen iruzurraren aurkako neurriak aplikatzeko gidaren parte ere.

Iruzur, ustelkeria eta interes-gatazka arriskuak identifikatzeko, irailaren 29ko HFP/1030/2021 Agindua II.B.5 eranskinean jasotako autoebaluazio-testa hartu zen oinarri, baita kontratazio publikoan behin eta berriz erregistratutako iruzur-kasuak ere. Tresnak arrisku espezifiko batzuk ditu, eta interesatzen zaion beste edozein sartzea ahalbidetzen du.

ARRISKUAK EBALUATZENKO TRESNA KUDEATZENKO PROZEDURA:

I. ARRISKUAK ZEHATZTEA:

Sakanako Mankomunitatean arriskua ebaluatzenko tresna kontratazio-prozesuaren faseetan identifikatutako arriskuen arabera antolatzen da:

- a) Kontratazioa prestatzeko jarduerak
- b) Kontratuaren lizitazio-prozesuak
- c) Kontratuak esleitzeko prozesuak
- d) Kontratuak gauzatzea

Fase horietako bakoitzean arriskuak identifikatu ziren, eta erreferentzia, izen eta deskribapen zehatzak eman zitzaizkien.

II. EBALUAZIO-METODOLOGIA:

Identifikatutako arrisku bakoitzaren helburu orokorra da iruzur-egoera jakin bat gertatzeko arrisku "gordina" balioestea, eta, ondoren, arriskuak arintzeko aplikatutako kontrolen eraginkortasuna identifikatzea eta baloratzea, horiek prebenitzeko edo detektatzeko. Emaizta egungo arrisku "garbia" izango da, eta horrek barne-ekintzako plan bat ekarri beharko du hondar-arriskua handia edo larria bada, kontrolak hobetzeko eta haren ondorio negatiboak murrizteko, arrisku "objektiboa" zehaztuz, hau da, beharrezkoak diren neurri gehigarriak praktikan jartzearen emaitza.

Erabilitako metodologiaren eskema honako hau izango litzateke:

1. Iruzur, ustelkeria edo interes-gatazka jakin bat gertatzeko arriskuaren zenbatespen kuantitatiboa, probabilitatearen eta eraginaren (**arrisku gordina**) balorazioan oinarrituta.
2. Arrisku gordina arintzeko erakundeak gaur egun martxan dituen **kontrolean** eraginkortasunaren balorazioa.
3. **Arrisku garbiaren** balorazioa, abian jar daitezkeen kontrolen eraginkortasuna eta eragina kontuan hartu ondoren, hau da, egoera, ebaluazioaren unean den bezala (hondar-arriskua).
4. Ezarri nahi diren **kontrol** aringarriek arrisku garbian izan dezaketen eraginaren balorazioa.
5. **Arrisku objektiboaren** balorazioa, hau da, kontrol eraginkorrak abian jarri ondoren onargarritzat jotzen den arrisku-maila.

Ebaluazio-tresnak semaforoa du, eta arrisku bakoitza honela sailkatzen da: onargarria (berdea), esanguratsua (horia) edo larria (gorria).

Abiapuntu gisa eta orientabide gisa soilik, matrizean azaldutako arrisku bakoitzari arrisku-adierazle bat edo batzuk lotuko zaizkio (egitate, iritzi edo neurrietan oinarritutako datu batek edo gehiagok osatutako informazio kualitatiboa edo kuantitatiboa erakusten duten gertakariak, arriskua egoteko aukeraren adierazle edo alarma-seinale gisa), identifikatutako arrisku-maila eta kontrolen funtzionamendua ikuskatzea errazteko.

1. Arrisku gordinaren zenbatespena:

Arrisku gordina arrisku-maila da, dauden edo etorkizunean aurreikusten diren kontrolen eragina kontuan hartu gabe. Arrisku gordinaren kuantifikazioa, funtsean, arriskuaren "probabilitatearen" (zenbaterainokoa izan daitekeen) eta haren "inpaktuaren" (izan ditzakeen ondorioak) zenbatespenaren konbinazioan datza.

- a) *Arrisku gordinaren eragina*: arrisku-adierazle bakoitzaren arriskua gauzatzeak erakundearentzat izango lukeen inpaktua edo kostua (bai ekonomikoa, bai izen onekoa edo, beste arlo batzuetakoa), honako irizpide hauen arabera:

Balioa	Inpaktu-maila	Deskribapena
1	Inpaktu mugatua	Arriskua gauzatzeak erakundeari eragingo dion kostua mugatua edo txikia izango litzateke, bai ikuspegi ekonomikotik, bai izen onaren edo operatiboaren ikuspegitik (adibidez, beste prozesu batzuk atzeratzen dituen lan gehigarri bat izango litzateke).
2	Eragin ertaina	Arriskua gauzatzeak erakundeari eragingo dion kostua ertaina izango litzateke, arriskuaren izaera ez baita bereziki esanguratsua, bai ikuspegi ekonomikotik, bai izen onaren edo operatiboaren ikuspegitik (adibidez, mugarri edo helburu ez-kritikoa lortzea atzeratuko luke).
3	Eragin esanguratsua	Arriskua gauzatzeak erakundeari eragingo dion kostua esanguratsua izango litzateke, arriskuaren izaera bereziki garrantzitsua delako edo hainbat onuradun daudelako tartean, bai ikuspegi ekonomikotik, bai izen onaren edo operatiboaren ikuspegitik.
4	Eragin larria	Arriskua gauzatzeak erakundeari eragingo dion kostua larria izango litzateke, bai ikuspuntu ekonomikotik, bai izen onaren ikuspegitik (adibidez, alderdi interesdunen pertzepzio negatiboa komunikabideetan edo ikerketa ofizialean), bai operatiboa.

b) *Arrisku gordinaren probabilitatea*: arrisku-adierazle bakoitzaren arriskua gauzatzeko probabilitatea, honako irizpide hauen arabera:

Balioa	Deskribapena
1	Oso kasu gutxitan gertatuko da
2	Noizbait gerta daiteke
3	Litekeena da gertatzea
4	Maiz gertatuko da

Arrisku-adierazle bakoitzaren arrisku-gertaeraren probabilitatearen autoebaluazioa egiteko, hainbat alderdi hartuko dira kontuan, hala nola erakundeak kudeaketa-metodo bakoitzean izandako aurretiazko esperientzia (Europako funtsak edo erabilitako funts nazionalak kudeatu diren kontuan hartu gabe) edo iraganean antzemandako errore, gorabehera edo akatsen ezagutza.

Arriskuaren probabilitatearen ebaluazioa alda daiteke egindako lehen arrisku-ebaluazioa den edo arrisku-adierazle hori noizbait gauzatu den kontuan hartuta, arriskuaren ebaluazioaren aldizkako berrikuspenak badira.

Arrisku gordinaren puntuazioa automatikoki kalkulatu da, inpaktu-balioetan eta arrisku bati lotutako adierazle bakoitzaren probabilitatean oinarrituta. Arrisku gordina guztizko kuantifikazioaren haztapenaren arabera sailkatzen da:

- 1etik 3ra: onargarria (berdea)
- 4tik 6ra: esanguratsua (laranja)
- 8tik 16ra: larria (gorria)

2. Kontrolen eraginkortasunaren balorazioa:

Tresnak zenbait prebentzio-kontrol ditu martxan, identifikatutako arriskuei aurre egiteko. Gerta daiteke arrisku jakin bati esleitutako kontrol bat beste batentzat ere egokia izatea, eta, beraz, kontrolak behar adina aldiz errepika daitezke.

Zutabearen izenburua	Orientabideak
Kontrol-erreferentzia	Kontrol bakoitzerako erreferentzia bakarra.
Kontrolaren deskribapena	Arriskuen adierazle berriak gehituz gero, dagoeneko ezarrita dauden kontrol egokiak adierazi beharko dira.
Ba al dago kontrolaren ezarpenaren berririk?	Ebaluazio-taldeak "Bai" edo "Ez" hautatu behar du menu zabalgarrian, arrisku bati lotutako adierazle bakoitzaren barruan kontrol horiek egiten direla frogatzen duten probak egoteari dagokionez. Kontrol egiaztatu ez delako "Ez" aukeratuz gero, laukitxo automatikoki gorritz markatuko da; beraz, arriskuaren azken balorazioa gorabehera, adierazle zehatz horren arriskua arintzeko kontrol-sistemak ezartzeko neurriak hartzea gomendatzen da.
Zer konfiantza-maila merezi du kontrol horren eraginkortasunak?	Ezarritako barne-kontrolen sistemari buruz hausnartzeko, ebaluazio-taldeak kontrolaren eraginkortasunean duen konfiantza-maila adierazi behar du, identifikatutako arriskua (handia, ertaina edo txikia) arintzeko. "Baxua" aukeratuz gero, laukia automatikoki gorritz markatuko da; beraz, arriskuaren azken balorazioa gorabehera, kontrol horiek hobetzeko neurriak hartzea gomendatzen da. Kontrola egin izanaren ebidentziarik ez badago eta aurreko laukian "Ez" hautatu bada, kontrol hori ezingo da ebaluatu, eta lauki hori bete gabe utziko da.

Kontrolak arrisku gordinaren INPAKTUAN duten eragin konbinatua, eraginkortasunean duten konfiantza-maila kontuan hartuta	Ebaluazio-taldeak -1etik -4ra bitarteko puntuazioa hautatu behar du menu zabalgarrian, eta adierazi behar du arrisku-adierazle bakoitzaren arrisku-inpaktua zenbateraino murriztu den lehendik dauden kontrolekin. Iruzurra detektatzen duten kontrolak eragina murrizten dute, barne-kontrolako mekanismoek funtzionatzen dutela erakusten baitute. Aurreko laukietan "Ez" hautatu bada edo dagoen kontrolaren konfiantza-maila hain txikia dela eta ez duela inolako eraginik eragiten uste bada, lauki hori bete gabe utzi behar da.
Kontrolen eragin konbinatua arrisku gordinaren PROBABILITATEAN, konfiantza-mailak kontuan hartuta	Ebaluazio-taldeak -1etik -4ra bitarteko puntuazioa hautatu behar du menu zabalgarrian, arrisku-adierazle bakoitzaren arrisku-probabilitatea dauden kontrolekin zenbateraino murriztu den adieraziz. Iruzurra detektatzen duten kontrolak zeharka baino ez dute murrizten iruzurra gertatzeko probabilitatea. Aurreko laukietan "Ez" hautatu bada edo dagoen kontrolaren konfiantza-maila hain txikia dela eta ez duela inolako eraginik eragiten uste bada, lauki hori bete gabe utzi behar da.

3. Arrisku garbiaren balorazioa:

Arrisku garbia arrisku-maila da, dauden kontrolen eragina eta eraginkortasuna (hau da, ebaluazioa egiteko ulean dagoen egoera) kontuan hartu ondoren. Arrisku gordinaren kuantifikazioa, berriz ere, arriskuaren "probabilitatearen" eta horren "inpaktuaren" zenbatespenaren konbinazioan datza.

- a) *Arrisku garbiaren eragina:* haren kalkulua automatikoa da, arrisku bati lotutako adierazle bakoitzaren arrisku gordinaren inpaktuan lehendik dauden kontrolen konbinazioak duen eragina ondorioztatuz. Ondoren azaltzen diren irizpideak kontuan hartuta berrikusi behar da emaitza, balorazioa zuzena dela egiaztatzeko:

Balioa	Inpaktu-maila	Deskribapena
1	Inpaktu mugatua	Arriskua gauzatzeak erakundeari eragingo dion kostua mugatua edo txikia izango litzateke, bai ikuspegi ekonomikotik, bai izen onaren edo operatiboaren ikuspegitik (adibidez, beste prozesu batzuk atzeratzen dituen lan gehigarri bat izango litzateke).
2	Eragin ertaina	Arriskua gauzatzeak erakundeari eragingo dion kostua ertaina izango litzateke, arriskuaren izaera ez baita bereziki esanguratsua, bai ikuspegi ekonomikotik, bai izen onaren edo operatiboaren ikuspegitik (adibidez, mugari edo helburu ez-kritikoa lortzea atzeratuko luke).
3	Eragin esanguratsua	Arriskua gauzatzeak erakundeari eragingo dion kostua esanguratsua izango litzateke, arriskuaren izaera bereziki garrantzitsua delako edo hainbat onuradun daudelako tartean, bai ikuspegi ekonomikotik, bai izen onaren edo operatiboaren ikuspegitik.
4	Eragin larria	Arriskua gauzatzeak erakundeari eragingo dion kostua larria izango litzateke, bai ikuspuntu ekonomikotik, bai izen onaren ikuspegitik (adibidez, alderdi interesdunen pertzepzio negatiboa komunikabideetan edo ikerketa ofizialean), bai eta ikuspegi operatibotik ere.

- b) *Arrisku garbiaren probabilitatea:* haren kalkulua automatikoa ere bada, kontrolen konbinazioak arrisku bati lotutako adierazle bakoitzaren arrisku gordinaren probabilitatean duen eragina ondorioztatuz. Ondoren azaltzen diren irizpideak kontuan hartuta berrikusi behar da emaitza, balorazioa zuzena dela egiaztatzeko:

Balioa	Deskribapena
1	Oso kasu gutxitan gertatuko da
2	Noizbait gerta daiteke
3	Litekeena da gertatzea
4	Maiz gertatuko da

Arrisku garbiaren puntuazioa automatikoki kalkulatu da, inpaktu-balioetan eta arrisku bati lotutako adierazle bakoitzaren probabilitatean oinarrituta. Arrisku garbia guztizko kuantifikazioaren haztapenaren arabera sailkatzen da:

- 1etik 3ra: onargarria (berdea)
- 4tik 6ra: esanguratsua (laranja)
- 8tik 16ra: larria (gorria)

4. Arriskua arintzeko kontrol gehigarriak ezartzea:

Lortutako arrisku garbiaren puntuazioak (bai arrisku bakoitzerako, bai arrisku-adierazle bakoitzerako) erreferentzia gisa balio behar dio erakundeari identifikatutako arrisku bakoitzean balizko iruzurra, ustelkeria edo interes-gatazka prebenitzeko, eta, kasu horretan, ekintza-plan bat ezarri behar du kontrol-kopurua edo horien intentsitatea handitzeko.

Horrenbestez, erakundeak honako zutabe hauetan kontrol gehigarriak (ekintza-plana) sartu beharko ditu, aurreko urratsean lortutako **arrisku garbiaren guztizko puntuazioaren** arabera, honako arau hauen arabera:

- Guztizko arrisku garbia txikia (onargarria) bada, printzipioz, ez da beharrezkoa izango lehendik daudenez gain beste kontrol batzuk sartzea, salbu eta erakundeak komenigarritzat jotzen duenean. Hala ere, gomendagarria litzateke dauden kontrolak hobetzeko edo berriz diseinatzeo neurriak hartzea arrisku handia izan dezaketen arrisku-adierazle zehatzen kasuan.
- Arrisku garbi osoa ertaina (esanguratsua) bada, aplikatu nahi diren kontrol eta neurri gehigarriak sartu behar dira, unitate/pertsona arduraduna eta martxan jartzeko epea adierazita. Egokitzat jotzen da epe ertain edo laburreko aldi bat, neurrien izaeraren arabera, eta, betiere, urtebetetik beherako epe batez tratatu beharko da.
- Arrisku garbi osoa handia bada (larria), aplikatuko diren kontrol eta neurri gehigarriak sartu behar dira, unitate/pertsona arduraduna eta martxan jartzeko epea adierazita. Arrisku garbi handia izanez gero, berehala jardun beharko da, eta, beraz, kontrolak eta aurreikusitako neurriak aplikatzeko epeak ahalik eta laburrena izan behar du.

Proposatutako kontrolek eta hobekuntza-neurriek arriskuak arintzera bideratu behar dute, kontrolik ez dagoen edo dauden kontrolak eraginkorrak ez diren arrisku-adierazle zehatzetan.

Atal honetan, aurreikusitako kontrol gehigarriak adierazi beharko dira, bai eta kontrol horiek ezartzeaz eta haien eraginkortasuna kontrolatzeaz arduratuko den pertsona edo taldea ere, bai eta kontrol horiek ezartzeko azken eguna ere, jarraibide hauen arabera:

Zutabea	Jarraibideak
Aurreikusitako kontrol berria	Hemen, arrisku bati lotutako adierazle bakoitzaren barruan egingo diren iruzurraren aurkako kontrol edo neurri eraginkorren eta proportzionatuen deskribapen zehatza eman behar da.
Pertsona/unitate arduraduna	Hemen adierazi behar da aurreikusitako edozein kontrolen banakako arduraduna. Pertsona horrek kontrolaren erantzukizuna onartu behar du, eta haren ezarpenaren eta eraginkortasunaren berri eman behar du.

Aplikazio-epea	Kontrol berria egiteko epemuga adierazi behar da hemen. Arduradunak onartu egin behar du muga-data hori, eta data hori baino lehen eman behar du kontrol berriaren ezarpenaren berri.
Aurreikusitako kontrol berriek arrisku garbiaren INPAKTUAN duten eragin konbinatua	Ebaluazio-taldeak -1etik -4ra bitarteko puntuazioa hautatu behar du menu zabalgarrian, eta adierazi behar du arrisku-adierazle bakoitzaren arrisku-inpaktua zenbateraino murriztu den lehendik dauden kontrolekin. Beharrezkoa ez delako kontrol berririk sartzen ez bada, lauki hau hutsik utzi behar da.
Aurreikusitako kontrol berrien eragin konbinatua arrisku garbiaren PROBABILITATEAN	Ebaluazio-taldeak -1etik -4ra bitarteko puntuazioa hautatu behar du menu zabalgarrian, eta adierazi behar du arrisku-adierazle bakoitzaren arrisku-inpaktua zenbateraino murriztu den lehendik dauden kontrolekin. Beharrezkoa ez delako kontrol berririk sartzen ez bada, lauki hau hutsik utzi behar da.

5. Arrisku objektiboaren balorazioa:

Arrisku objektiboa arrisku-maila da, aurreikusitako kontrol berrien eragina kontuan hartuta (hondar-arriskua).

Ebaluazioaren helburua arrisku objektibo txikia lortzea da; izan ere, aurreko fasean zehaztu behar dira arrisku hori erakundearentzat onargarritzat jotzen den maila baxu batera murrizteko hartuko diren kontrolak eta neurri gehigarriak. Beraz, ondoriozko arrisku objektiboaren guztizko puntuazioak onargarria izan beharko du, horrek neurri eta kontrol aringarri egokiak proposatu direla eta autoebaluazioa behar bezala egin dela ziurtatuko baitu.

- a) *Arrisku objektiboaren eragina*: automatikoki kalkulatzen da, eta arrisku bati lotutako adierazle bakoitzaren arrisku garbiaren inpaktuan aurreikusitako kontrol aringarri berrien konbinazioak duen eragina ondorioztatzen da. Ondoren azaltzen diren irizpideak kontuan hartuta berrikusi behar da emaitza, balorazioa zuzena dela egiaztatzeko:

Balioa	Inpaktu-maila	Deskribapena
1	Inpaktu mugatua	Arriskua gauzatzeak erakundeari eragingo dion kostua mugatua edo txikia izango litzateke, bai ikuspegi ekonomikotik, bai izen onaren edo operatiboaren ikuspegitik (adibidez, beste prozesu batzuk atzeratzen dituen lan gehigarri bat izango litzateke).
2	Eragin ertaina	Arriskua gauzatzeak erakundeari eragingo dion kostua ertaina izango litzateke, arriskuaren izaera ez baita bereziki esanguratsua, bai ikuspegi ekonomikotik, bai izen onaren edo operatiboaren ikuspegitik (adibidez, mugarri edo helburu ez-kritikoa lortzea atzeratuko luke).
3	Eragin esanguratsua	Arriskua gauzatzeak erakundeari eragingo dion kostua esanguratsua izango litzateke, arriskuaren izaera bereziki garrantzitsua delako edo hainbat onuradun daudelako tartean, bai ikuspegi ekonomikotik, bai izen onaren edo operatiboaren ikuspegitik.
4	Eragin larria	Arriskua gauzatzeak erakundeari eragingo dion kostua larria izango litzateke, bai ikuspuntu ekonomikotik, bai izen onaren ikuspegitik (adibidez, alderdi interesdunen pertzepzio negatiboa komunikabideetan edo ikerketa ofizialean), bai eta ikuspegi operatibotik ere.

- b) *Arrisku objektiboaren probabilitatea*: kalkulu automatikoa ere egiten da, aurreikusitako kontrol aringarri berrien konbinazioak arrisku bati lotutako adierazle bakoitzaren arrisku garbiaren probabilitatean duen eragina ondorioztatuz. Ondoren azaltzen diren irizpideak kontuan hartuta berrikusi behar da emaitza, balorazioa zuzena dela egiaztatzeko:

Balioa	Deskribapena
1	Oso kasu gutxitan gertatuko da
2	Noizbait gerta daiteke
3	Litekeena da gertatzea
4	Maiz gertatuko da

Arrisku objektiboaren puntuazioa automatikoki kalkulatu da, inpaktuaren balioetan eta arriskuaren probabilitatean oinarrituta. Arrisku objektiboa gutzitzko kuantifikazioaren haztapenaren arabera sailkatzen da:

- 1etik 3ra: onargarria (berdea)
- 4tik 6ra: esanguratsua (laranja)
- 8tik 16ra: larria (gorria)

III. EBALUAZIO-MAIZTASUNA:

Oro har, ebaluazio-tresna urtero erabiltzea gomendatzen da. Hala ere, kontrol gehigarrien gainean abian jarritako ekintza-planekin egindako aurrerapenak sarriago gainbegiratu beharko dira.

Identifikatutako arrisku-maila oso txikia denean eta aurreko urtean iruzurrik, ustelkeriarik edo interes-gatazkarik antzeman ez denean, iruzurraren aurkako Batzordeak ebaluazioa bi urtean behin bakarrik berrikustea erabaki dezake.

Hala ere, iruzurra, ustelkeria edo interes-gatazka gertatuz gero, eta prozeduran edo erakundearen ingurunean aldaketa esanguratsuak eginez gero, berehala berrikusi beharko dira ahulguneak.

VI. ERANSKINA: Bandera gorrien katalogoa

Bandera gorriak alarma-seinaleak, pistak edo balizko iruzur, ustelkeria edo interes-gatazka baten zantzuak dira. Bandera gorria izateak ez du esan nahi nahitaez ez-betetze edo jokabide irregularrik dagoenik, baina adierazten du jarduera-arlo jakin batek aparteko arreta behar duela iruzur, ustelkeria edo interes potentzialeko gatazka bat baztertzeko edo berresteko.

Sakanako Mankomunitateko bandera gorrien katalogoa arrisku-tipologiaren arabera banatzen da. Kontratazioaren arloan, gainera, arrisku horiek agerian jar daitezkeen kontratazio-prozeduraren fasearen arabera banatu dira.

Zerrenda hori ez da zehatza, eta BEEPren funts publikoen kudeaketan inplikaturako arlo bakoitzak horien garapenean eta aplikazioan sakondu behar du, bere kasuistikaren arabera.

Egiaztapen horiek errazte aldera, honako galdetegi hau ematen da bandera gorriak egiaztatzeko. Galdetegi hori Sakanako Mankomunitateko Iruzurraren aurkako Neurrien Planean xedatutakoaren arabera bete beharko da.

Galdera-sorta hau betetzen duten pertsonak erantzun beharko dute ea jarraian zerrendatutako egoeretakoren bat modu eredugarrian agerian utzi duten ala ez. Amaieran, identifikatutako bandera gorria (k) argitzen dituzten iruzkinak utzi ahal izango dituzte, eta aurreikusi gabeko beste bandera gorri, adierazle, zantzu, pista edo alarma-zeinu batzuk eman ahal izango dituzte.

Galdetegia bete ondoren, ahalik eta lasterren bidali beharko zaio Sakanako Mankomunitateko Iruzurraren aurkako Batzordeari, eta dagokion espedientearen artxibatu.

Prozeduraren kodea	
Prozeduraren izena	
Galdetegia betetzen duten pertsonak	
Kargua eta saila/arloa	
Betetze-data	

Egoera hauetakoren bat gertatu al da?

KONTRATAZIOAREN ARLOAN:			
Kontratazioa prestatzeko jarduketan fasea:			
R.01	Konkurrentzia mugatzen duten prozedurak hautatzea		
	Izapidetze laburtua, urgentziakoa edo larrialdikoa aukeratzea, ohiko moduan eta arrazoizko justifikaziorik gabe.	☐ Bai	☐ Ez
R.02	Lizitazioaren lehiarako berdintasun-baldintzak aldatzea		
	Pleguetako datuak argitaratu aurretik filtratzea.	☐ Bai	☐ Ez
Lizitazio-fasea:			
R.03	Objektibotasunik eza informazio-prozesuetan		
	Lizitatuzaileek eskatutako argibideak baldintza-agirietan aurreikusitako aurrerapenarekin ez ebatzea.	☐ Bai	☐ Ez
	Lizitatuzaileek kexak edo erreklamazioak jarri izana.	☐ Bai	☐ Ez
R.04	Lehiaren aurkako edo kolusiozko jarduerak lizitazioan		
	Eskaintzak aurkeztea elkarri lotutako enpresekin konplizitatean.	☐ Bai	☐ Ez
	Eskaintzak aurkezteari dagokionez, lizitatuzaileen arteko antzekotasunak.	☐ Bai	☐ Ez
R.05	Agiri-faltsutasuna		
	Eskaintzak hautatzeko prozesuan, lizitatuzaileek dokumentazio faltsutua aurkeztu izana.	☐ Bai	☐ Ez
Kontratua esleitzeko fasea:			
R.06	Kolusiozko praktikak esleipenean		
	Lizitatuzaileen arteko antzekotasunak daude aurkeztutako agirietan.	☐ Bai	☐ Ez
	Lizitatuzaile batzuek proposamenak ezustean erretiratzea, horretarako arrazoirik izan gabe.	☐ Bai	☐ Ez
Kontratua gauzatzeko fasea:			
R.07	Kontratua formalizatzean egindako ez-betetzeak		
	Kontraturik edo kontratazio-espediterik ez izatea.	☐ Bai	☐ Ez
R.08	Kontratua exekutatzean egindako ez betetzeak		
	Kontratuaren xede diren prestazioak osorik edo zati batean ez betetzea edo gaizki betetzea.	☐ Bai	☐ Ez
	Kontratua justifikaziorik gabe luzatzea edo baldintza-agirietan xedatutakoarekin bat ez datozen justifikazioak ematea.	☐ Bai	☐ Ez
	Kontratua ez betetzeagatik erantzukizunik ez eskatzea.	☐ Bai	☐ Ez
R.09	Fakturazio irregularra		
	Egindako betearazpenarekin bat ez datozen fakturak aurkeztea.	☐ Bai	☐ Ez
	Kostuak edo fakturazioa justifikatzeko dokumentazioa manipulatzeko, kargu okerrak, faltsuak, gehiegizkoak edo bikoiztuak sartzeko.	☐ Bai	☐ Ez
	Kontratastari ordaindutako zenbateko osoak kontratuaren balioa gaintzea.	☐ Bai	☐ Ez
R.10	Praktika kolusorioak exekuzioan		
	Enpresa esleipendunak kontratuaren xedearan zati bat azpikontratatzea kontratazio-prozeduran parte hartu duten beste lizitatuzaile batzuei, hori justifikatzen duen arrazoi teknikorik egon gabe.	☐ Bai	☐ Ez

DIRULAGUNTZEN ARLOAN:			
R.01	Konkurrentzia mugatzea		
	Laguntzen/dirulaguntzen onuradunek/hartzaileek bete beharreko baldintzak ez dira argi zehaztu.	☐ Bai	☐ Ez
R.02	Agiri-faltsutzea		
	Eskatuzaileek dokumentazio faltsutua aurkeztu dute.	☐ Bai	☐ Ez
R.03	Auditorretza-arrastoa galtzea		
	Auditorretza-arrastoa bermatzeko aukera emango lukeen eragiketa behar bezala ez dokumentatzea.	☐ Bai	☐ Ez

¿Alguna otra bandera roja, pista o indicio de posibles actividades irregulares o fraudulentas identificada en el procedimiento y no listada en el cuestionario anterior?

...

Comentarios/aclaraciones sobre la/s bandera/s roja/s identificada/s en el procedimiento:

...